

**До 60-річчя доктора хімічних наук,
професора, члена-кореспондента НАН України
Кальченка Віталія Івановича**

В.І.Кальченко — відомий хімік-органік, доктор хімічних наук, професор, член-кореспондент НАН України. Народився 17.08.1948 р. в м. Ворожба, Сумської обл. Закінчив з відзнакою Київський політехнічний інститут. З 1972 р. працює в Інституті органічної хімії НАН України, з 1998 р. — завідувач відділу хімії фосфоранів, заступник директора Інституту з наукової роботи. Спеціаліст в області органічної, біоорганічної, фосфоорганічної та супрамолекулярної хімії. Учень академіків О.В.Кірсанова та Л.М.Марковського. Автор 10 наукових оглядів та більше 200 статей у вітчизняних та міжнародних журналах, 25 авторських свідоцтв на винаходи та патентів. Підготував 2 докторів та 8 кандидатів наук.

В.І.Кальченко зробив вагомий внесок у хімію фосфоорганічних сполук з нетрадиційною координацією атома фосфору. Він запропонував плідний підхід до синтезу циклічних (макроциклічних) похідних гексакоординованого фосфору. Саме ним знайдені та систематично досліджені фосфоротропні та 1,3-хлоротропні таутомерні міграції, які моделюють елементарні стадії реакцій фосфору, в тому числі процеси біофосфорилування.

На теперішній час дослідження В.І.Кальченка спрямовані на молекулярний дизайн, синтез та вивчення супрамолекулярних взаємодій макроциклічних сполук — краун-етерів, каліксаренів, тіакаліксаренів та каліксрезорциаренів. Кальченком синтезовані оригінальні фосфоровмісні каліксарени, які за ефективністю та селективністю екстракції актинідів, лантанідів, металів платинової групи, технецію (основних компонентів відпрацьованого ядерного палива) значно перевищують відомі промислові екстрагенти — триалкілфосфіноксиди, карбамоїлфосфіноксиди, діетилгексилфосфорну кислоту. На основі фосфорильованих краун-етерів розроблена та успішно випробувана на ВО “Маяк” (Челябінськ, Росія) екстракційна технологія вилучення радіоактивного цезію з відпрацьованого ядерного палива.

У тісній співпраці з колегами з Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України, Інституту біохімії ім. О.В.Паладіна НАН України, Інституту експериментальної патології, онкології та радіології НАН України В.І.Кальченком створені каліксарени, які з рекордною ефективністю та (стерео)селективністю інгібують лужні фосфатази і впливають на транспорт кальцію у гладеньких м’язах, що відкриває шляхи до створення нових типів протипухлинних та серцевосудинних лікарських препаратів.

В.І.Кальченко розробив та впровадив на Дослідному виробництві ІОХ НАН України технологію синтезу субстанції відомого протипухлинного препарату “МІЄЛОСАН”, що дало змогу повністю задовольнити потреби України в цьому лікарському засобі.

За активної участі В.І.Кальченка створені та впроваджені у виробництво термо-стабілізатори полімерних матеріалів спеціального призначення для авіаційної та ракетно-космічної техніки.

В.І.Кальченко плідно співпрацює з науковими установами, університетами та фірмами Росії, Польщі, Німеччини, Італії, Франції, Бельгії, США. Він працював на посадах запрошеного професора у відомих французьких університетах Claude Bernard-Lyon та Ecole Normale Supérieure, Lyon.

В.І.Кальченко — член робочих груп та наукових рад науково-технічних програм НАН України. Він входить до складу низки оргкомітетів вітчизняних і міжнародних конференцій. Був запрошений лектором на багатьох вітчизняних та міжнародних конференціях.

В.І.Кальченко — член Американського хімічного товариства, член Міжнародного хімічного товариства “Global Supramolecular Chemistry Network”, член редколегій журналів “Журнал органічної та фармацевтичної хімії”, “Chemistry An Indian Journal”, “The Open Organic Chemistry Journal”.

Наукова громадськість України, колеги та друзі, редакційна колегія та редакційна рада “Журналу органічної та фармацевтичної хімії” щиро вітають ювіляра і зичать йому здоров’я, щастя, творчої наснаги, довгих років життя та подальших успіхів на науковій ниві.